

การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง

เขียนโดย โสภิญญา ขุนภักดี

ในการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงทุกรายการ ผู้ผลิตรายการเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมาก เพราะต้องทำหน้าที่เสมือนพ่อครัวปรุงอาหารให้คนอื่นรับประทาน อาหารจะมีรสชาติดีหรือไม่ดี รายการจะถูกใจผู้ฟังหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการทำหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ผลิตรายการนั้นๆ ซึ่งมีกระบวนการและขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหาที่ละเอียด ชับซ้อน ต้องอาศัยประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเฉพาะ การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง จะต้องวิเคราะห์งานหรือภารกิจขององค์กรที่จะสื่อให้ชัดเจน วัตถุประสงค์ของรายการ กลุ่มเป้าหมาย ความยาวและระยะเวลาในการออกอากาศ จากนั้นจึงกำหนดเนื้อหารายการ และรูปแบบของรายการให้เหมาะสม เพื่อให้การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง

ขั้นตอนการผลิตรายการ

1.ขั้นเตรียมการ

ขั้นเตรียมการ สามารถแบ่งย่อยออกได้เป็นอีก 3 ขั้นตอน คือ

วางแผน คือ การกำหนดหัวข้อที่จะจัดรายการเรื่องอะไร มีเนื้อหาอย่างไร จะเสนอรายการในรูปแบบไหน ผู้ฟังคือใคร ออกอากาศเวลาไหน ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจน ผู้ผลิตรายการควรเขียนออกมาเป็นโครงการนำเสนอรายการ จะช่วยให้เห็นภาพของการจัดรายการได้ชัดเจนขึ้น

การเขียนบท คือ การเอาความคิดในขั้นวางแผนมาขยาย และเขียนรายละเอียดออกมาเป็นบทวิทยุ โดยอาศัยการค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ต้องการจัด ประกอบกับจินตนาการ

การเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเสียงประกอบต่างๆตามบท คือ การจัดเตรียมแผ่นเสียง แผ่นซีดี เพลงประกอบในรายการ เสียงประกอบต่างๆจัดหามุขละครให้พร้อมตามบทที่กำหนด ว่าใครทำหน้าที่อะไร มีใครมาร่วมรายการบ้าง นัดสัมภาษณ์ นัดบันทึกเสียงหากเป็นรายการบันทึกเทป

2.ขั้นชักซ้อมออกอากาศ

เป็นการชักซ้อมการจัดรายการตามรายละเอียดของบทวิทยุที่เขียนไว้ทั้งหมดเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนได้ทำความเข้าใจร่วมกัน และเพื่อหาข้อบกพร่องจะได้แก้ไขได้ทันที่

3.ขั้นออกอากาศ

เป็นขั้นที่ทุกสิ่งทุกอย่างกระทำไปตามบทที่ผ่านการชักซ้อมและแก้ไขมาแล้ว โดยการออกอากาศนี้อาจเป็นการออกอากาศจริง หรือบันทึกเทปเอาไว้แล้วนำไปออกอากาศก็ได้

4.ขั้นประเมิน

เป็นการติดตามผลหลังจากการออกอากาศ ว่ารายการที่ผลิตไปนั้นประสบปัญหาอะไรบ้าง จะแก้ไขอย่างไร หรือผู้ฟังต้องการให้เป็นแบบไหนเพื่อให้รายการประสบความสำเร็จสูงสุด

คุณสมบัติของผู้ผลิตรายการที่ดี

- มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระตือรือร้น สนใจสิ่งรอบตัว และใฝ่รู้อยู่เสมอ
- มีความสามารถพูดอย่างเป็นกันเอง ออกเสียงภาษาไทยและภาษาถิ่นได้อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้อง และน่าฟัง
- เข้าใจในกระบวนการผลิตรายการวิทยุเป็นอย่างดี
- มีความรู้ในเรื่องเพลงประกอบ เสียงประกอบ สามารถตัดสินใจได้ว่า เนื้อหาสาระอย่างไร เหมาะกับผู้ฟัง และเพลงประกอบ ประเภทไหนเหมาะกับเนื้อเรื่องราวแบบใด
- เข้าใจวิธีใช้อุปกรณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี
- ตรงต่อเวลา
- มีการตัดสินใจที่ดี เมื่อเกิดปัญหาต้องสามารถแก้ไขอย่างรอบคอบและทัน่วงที

ตัวอย่าง

โครงการนำเสนอรายการ

- 1.ชื่อรายการ : FUN KIDS
- 2.ออกอากาศ : สถานีวิทยุเพื่อการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา FM 98.50 MHz.
ทุกวันเสาร์ เวลา 08.05 -08.30 น.
- 3.ความยาว : 30 นาที
- 4.วัตถุประสงค์ : 1.เพื่อนำเสนอสาระน่ารู้ที่เป็นประโยชน์ให้กับเด็กและผู้ปกครอง
2.เพื่อเปิดโลกทัศน์และเสริมสร้างจินตนาการให้กับเด็ก
3.เพื่อความบันเทิง
- 5.กลุ่มเป้าหมาย : เด็กอายุ 5-9 ขวบ คุณพ่อ คุณแม่ ปกครอง
- 5.รูปแบบรายการ : นิตยสารทางอากาศ
- 6.เนื้อหารายการ : เสนอเนื้อหาสาระเพื่อเสริมสร้างสาระการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ เช่น เรื่องของวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติของโลก การดำเนินชีวิตต่างๆทางด้านจริยธรรม ศิลธรรม ระเบียบวินัยสำหรับเด็ก ที่จะสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ช่วงที่ 1 คือ **ช่วงนิทานหรรษา** เป็นช่วงของการเล่านิทานแสนสนุกเหมาะกับเด็ก ช่วงอายุ 5-9 ขวบ เป็นนิทานที่มีข้อคิด และคติสอนใจให้กับน้องๆ ได้เกิดการเรียนรู้ โดยมีนักศึกษาลัทธิสุตรปฐมวัย เป็นผู้ดำเนินรายการ ช่วงที่ 2 คือ **ช่วงภาษาพาสนุก** เป็นการเรียนรู้ศัพท์ภาษามลายู แบบง่ายๆ เหมาะกับเด็ก อายุ 5-9 ขวบ โดยมีนักศึกษาลัทธิสุตรมลายู เป็นผู้ดำเนินรายการ
- 7.ดำเนินรายการโดย : พี่หนูดี (คุณโสภิญญา ชุนภักดี)

ตัวอย่างบทวิทยุรายการ FUN KIDS

ชื่อรายการ	FUN KIDS
ออกอากาศ	สถานีวิทยุเพื่อการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (FM. 98.50 MHz.) วันเสาร์ ที่ 25 มิถุนายน 2559 เวลา 08.05-08.30 น.
เขียนบท/ดำเนินรายการ	นางสาวโสภิญญา ชุนภักดี

Fade in : จังหวะเปิดรายการ/เพลง งูกินหาง

ผู้ดำเนินรายการ : แม่เอ๋ยกินน้ำ บ่อไหน กินน้ำบ่อไหน โศกโยกไปโยกมา

แม่เอ๋ยกินน้ำบ่อไหน กินน้ำบ่อไหน บินไปบินมา

อ้อ...สวัสดีคะน้องๆ สวัสดีคุณแม่พ่อคุณแม่ ขอต้อนรับทุกท่านเข้าสู่รายการ FUN KIDS พบกับพี่หนูดีแอนด์เดอะแก๊งค์ วันนี้เริ่มต้นทักทายน้อง ด้วยเสียงเพลงที่มีชื่อว่า “งูกินหาง” เป็นการละเล่นของเด็กไทยในสมัยก่อน ไม่รู้ว่าเด็กๆจะรู้จักการเล่นแบบนี้กันหรือป่าวหรือจะรู้จักแต่เกมส์คอมพิวเตอร์ อ้อ แอบแชน้องๆคะ งูกินหางเป็นกาละเล่นพื้นเมืองเก่าเล่นกันทุกภาค การเล่นเกมกินหางไม่มีอุปกรณ์การเล่นใดสามารถเล่นได้ทุกโอกาสจะเล่นทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ส่วนมากผู้ใหญ่จะเล่นกันในเทศกาลสำคัญ เช่นสงกรานต์ ส่วนเด็กๆจะเล่นทุกโอกาส เป็นการเปลี่ยนแบบชีวิตสัตว์ คือการเลียนแบบลักษณะท่าทางของสัตว์ที่มีลำตัวยาวเลื้อยคดไปคดมา ส่วนวิธีการเล่นก็ไม่ยากเพื่อน้องๆจะเอาไปเล่นกับเพื่อน น้องๆต้องชวนเพื่อนๆมาเล่นด้วยกัน 8-10 คน แบ่งผู้เล่นเป็น 2 ฝ่าย

-ฝ่ายที่ จะต้องเป็นพ่องู ฝ่ายที่ 2 มีแม่เอ๋ย 1 คน ที่เหลือเป็นลูกงู ซึ่งผู้เล่นที่เป็นลูกงูจะต้องเกาะเอาผู้เล่นที่เป็นแม่เอ๋ย

-จากนั้น พ่องูเริ่มถามว่า แม่เอ๋ย แม่เอ๋ยและลูกงู ก็ต้องตอบว่าเอ๋ย พอช่วงท้ายพ่องูถามว่า กินหัว กินหาง แม่เอ๋ยตอบว่า กินกลางตลอดตัว

-พ่องูก็จะไล่จับลูกงูจากปลายแถว ฝ่ายแม่เอ๋ยก็ต้องกางมือเพื่อจะป้องกันลูก หากลูกงูตัวใดถูกพ่องูถึงจนหลุดออกจากแถวไปก็จะต้องออกจากการเล่น

เพื่อนๆที่เหลือก็เริ่มเล่นอีกจนกว่าจะถูกจับจนหมด น้องๆได้ฟังวิธีการเล่นแล้วก็ชวนเพื่อนๆไปเล่นกันนะคะ พี่หนูดีคอนเฟิร์มคะว่าสนุกมากๆเลย

ช่วงนี้เราไปฟังเพลงเพราะๆกันนะคะ ช่วงหน้ามาฟังนิทานสนุกๆกันคะ

Fade in : เพลง โยกเยก

ผู้ดำเนินรายการ : ฟังเพลงสนุกกันแล้ว ช่วงนี้เรามาฟังนิทานสนุกๆจากพี่นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา

ปฐมวัยกันบ้างคะ น้องพร้อมกันหรือยังคะ ถ้าพร้อมแล้ว ยิ้มกว้าง ยิ้มแป้นและจินตนาการให้บรรเจิดกันเลยคะ

Fade in : จิ้งเกิ้ลช่วงนิทานหรรษา (นิทานเรื่อง พลังสามัคคี)

ผู้ดำเนินรายการ : ณ ป่าใหญ่แห่งหนึ่งที่ได้เต็มไปด้วยฝูงสัตว์นานาชนิด โดยมีสิงโตเป็นเจ้าป่า ซึ่งมีหน้าที่คอยดูแลความเรียบร้อยภายในป่า เพื่อให้บรรดาสัตว์ต่างๆอยู่อย่างสงบสุข โดยเจ้าสิงโตได้แบ่งหน้าที่ให้สัตว์แต่ละชนิดได้รับผิดชอบ สัตว์ปีกดูแลความเรียบร้อยบนอากาศ สัตว์บกดูแลความเรียบร้อยภายในป่าและคอยป้องกันไม่ให้มนุษย์เข้ามาบุกรุกและล่าสัตว์ได้

แต่แล้วเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันก็เกิดขึ้น เมื่อเจ้าอิกากับนกกระจาบเกิดความขัดแย้งกัน ต่างฝ่ายต่างแย่งชิงการเป็นหัวหน้าในการดูแลความเรียบร้อยบนอากาศ เจ้าสิงโตจึงตัดสินใจให้สัตว์ทุกชนิดช่วยกันตกลงว่าจะให้ใครเป็นหัวหน้าดูแลความเรียบร้อยบนอากาศ และแล้ว นกกระจาบก็ได้เป็นหัวหน้า ทำให้เจ้าอิกาโกรธแค้นเจ้านกกระจาบ

รุ่งเช้าต่อมา นายพรานมาชும்ดักนกตามปกติ เมื่อเจ้านกกระจาบลงมาหากินพร้อมกันแล้วนายพรานจึงกระตุกตาข่ายตลบขึ้นทันที...

ทันใดนั้นเหล่า นกกระจาบก็โดนจับกันหมดเลย จึงได้ส่งเสียงร้องขอด้วยความเสียงดัง เพื่อขอความช่วยเหลือจากบันดาสัตว์อื่นๆ

ช่วยด้วย ช่วยด้วย ช่วยด้วย ช่วยด้วย.....

แต่แล้วเจ้าอิกาก็บินมา จึงได้เห็นนกกระจาบถูกจับ ด้วยความอยากรู้จึงบินเฉียวเข้าไปใกล้ นกกระจาบเห็นอิกา จึงได้ขอร้องให้อิกาช่วย

“เฮ้ย เจ้าอิกา เจ้าช่วยพวกเรายกตาข่ายหน่อยซิ”

หัวหน้า นกกระจาบ ตะโกน

“ไม่! พวกเจ้าเก่งนักนี่ ก็ยกขึ้นเองสิ” อิกากล่าว

“โธ่ เจ้าอิกาช่วยพวกเราหน่อยนะ”

“เรื่องอะไรช้าละ ถึงต้องช่วยพวกเจ้า ในเมื่อพวกเจ้าเป็นถึงหัวหน้าสัตว์ปีกดูแลความเรียบร้อย พวกเจ้าก็ช่วยกันเองสิ”

อิกาไม่ยอมช่วยนกกระจาบ เพราะความแค้นที่มีต่อกัน

เจ้าสิงโตได้เข้ามาเห็น และสั่งให้เจ้าอิกาช่วยนกกระจาบ ให้ได้ออกจากตาข่ายนั้น ในที่สุดเหล่า นกกระจาบก็ได้หลุดออกรอดชีวิตในครั้งนี่

หลังจากนั้นเจ้าสิงโตได้เรียกสัตว์ทุกชนิดให้มารวมตัวกัน แล้วพูดคุยกับสัตว์ทั้งหลายว่า “นี่ พวกเราต้องช่วยเหลือกันนะ ถึงแม้เราจะเคยโกรธกัน ทะเลาะกัน พวกเราก็ต้องให้อภัยซึ่งกันและกัน” ในที่สุดบรรดาสัตว์ทั้งหลายก็ได้ช่วยเหลือกัน อาศัยอยู่ในป่าใหญ่อย่างมีความสุข เรื่องนี้สอนให้รู้ว่า.....การให้อภัยซึ่งกันและกัน นำพาสู่ความสงบสุข

ผู้ดำเนินรายการ : สนุกใช้มียะละคะยัมแก้มบาน แก้มปริ กันถ้วนหน้าทั้งความสนุกจากนิทานหรรษา และเพลงสนุกๆ ช่วงนี้เรามาเรียนรู้ศัพท์ภาษามลายูกันดีกว่าคะ จะได้เพิ่มทักษะการพูดภาษามลายู ในช่วงภาษามลายูพาเพลิน กับพี่ตาและพี่เฟา

Fade in : จังหวะเพลงภาษามลายูพาเพลิน

ผู้ดำเนินรายการ : เรียนรู้ศัพท์มลายูโดยพี่ตาและพี่เฟา เสนอสัตว์ในภาษามลายู

ช้าง Gajah

สิงโต Singa

ปลาหมึก Sotong

จระเข้ Buaya

Fade in : เพลง Upin-Ipin – Balik Kampung

ผู้ดำเนินรายการ : ช่วงท้ายของรายการแล้วละคะ...เวลาช่างผ่านไปเร็วมากเลย วันนี้พินูดีขอส่งท้ายด้วยคติประจำใจที่ว่า “เวลากินส้ม เราจะรู้จักคายเมล็ด เวลากินปลาหู เราจะรู้จักเลี่ยงกาง เวลาที่มีความรักเราก็ควร จะเลือกทิ้ง สิ่งที่ทำให้เราทุกข์” พินูดีแอนด์เดอะแก๊งส์ขอลาเพื่อนๆของคุณแม่กันก่อนนะคะ สวัสดีค่ะ

Fade in : เพลง แมวเหมียว